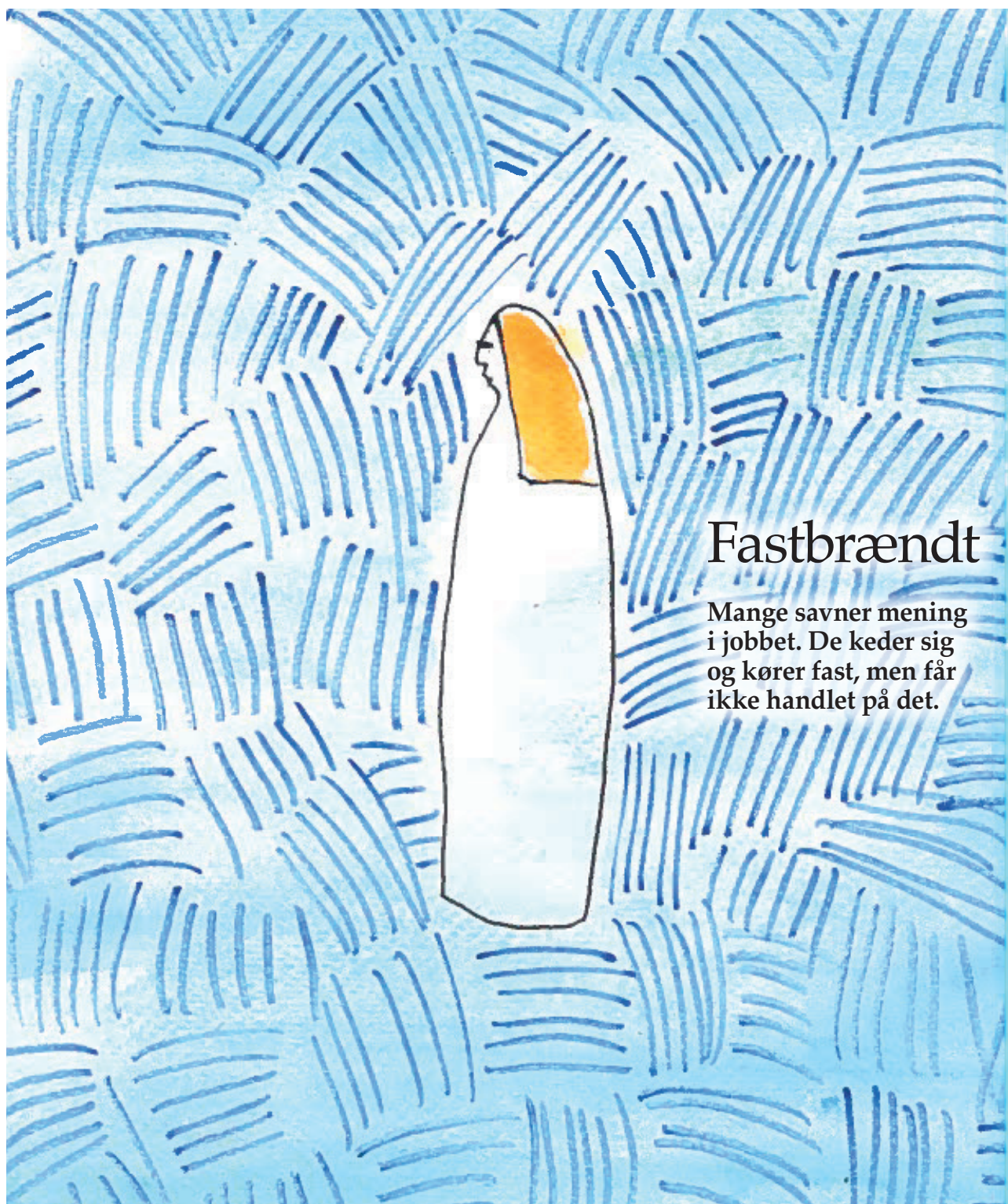

MAGASIN TIL VEJLEDERE

VEJLEDEREN

2 MAJ-JUNI 2021

Fastbrændt

Mange savner mening i jobbet. De keder sig og kører fast, men får ikke handlet på det.

TEKST //

KARINA MEINECKE

FORMAND FOR DANMARKS VEJLEDERFORENING

Dyrk dit faglige netværk

I Danmarks Vejlederforening har vi i de sidste måneder haft en serie på Facebook og LinkedIn, med små film hvor vi i bestyrelsen fortæller om, hvorfor vi har valgt at være en del af Danmarks Vejlederforening og hvad det giver os. Her er noget af det der går igen, at det er inspirerende og spændende at møde vejledere fra andre områder af vejlederfeltet, end det man selv færdes i i hverdagen. Vi fortæller også om nogle af de ting der optager os i forhold til vejledning. Og mon ikke, nogle af tingene er noget af det I også snakker om på jeres arbejdspladser? Vi kommer blandt andet ind på lige muligheder for at få vejledning, magtforholdet når systemet møder mennesker, hvordan vejledning kan organiseres, det givtige i at skabe motivation og nysgerrighed, samt vigtigheden i at der er adgang til vejleder- og efteruddannelse for alle vejledere.

I det sidste års tid, har vi i bestyrelsen, løbende talt om vores mærkesager. En af dem er at uddannelses-, erhvervs- og

karrierevejledning er en faglig disciplin, en profession. Som professionelle vejledere bidrager vi med samfundsopgaver i forbindelse med vejledning i et livslangt perspektiv. Det er vigtigt at vi gør dette synligt for alle, også for beslutningstagerne.

>> Som professionelle vejledere bidrager vi med samfundsopgaver i forbindelse med vejledning i et livslangt perspektiv.

Da vejledere er ansat mange forskellige steder, med forskellige typer af opgaver, er det vigtigt at have fokus på en stærk professionsidentitet. Det kan man bl.a. ved at mødes på tværs og tale om det der forbinder os som profession.

Vi vil gerne give vores medlemmer mulighed for at være med til at dyrke det faglige netværk, ligesom vi i bestyrelsen gør. Derfor har vi netop besluttet, at vi i fremtiden vil holde medlemsmøder.

Vi håber selvfølgelig at I har lyst til at deltage i disse møder og vores nye kompetencer ud i det virtuelle, gør det lettere at mødes. Så følg med på Facebook, LinkedIn eller vores hjemmeside, hvor vi vil invitere.

Vi glæder os til at se jer!

Deltag i debatten på Facebook // Danmarks Vejlederforening

VEJLEDEREN #2

Maj/juni 2021

UDGIVERDanmarks Vejlederforening
www.vejlederen.org**FORMAND**Karina Meinecke
formand@danmarksvejlederforening.dk
Tlf. 29250472**REDAKTION**Torben Elsig-Pedersen (ansv.)
Magasinhuset. www.magasinhuset.dk
redaktionen@magasinhuset.dk
Tlf. 40945740**BLADUDVALG**Helene Valgreen (formand)
Christina Rath
Karina Meinecke
Charlotte Knagh Trojahn
Inger-Lise Petersen**SKRIBENTER**Rie Thomsen
Randi Skovhus
Rita Buhl
Jacob Bækkegaard
Kristina Mariager-Anderson
Mille Kristensen
Karina Meinecke
Torben Elsig-Pedersen**ABONNEMENT**Marie Nordskov Nielsen
marie.nordskov.nielsen@sol.dk
Tlf. 22834072**ANNONCER**AC Annoncer,
Allan Christensen
Tlf. 21725939
ac@ac-annoncer.dk**LAYOUT**

Kim Jønsson, Magasinhuset

WEBStine Valgreen
stine@danmarksvejlederforening.dk**UDGIVELSER**#1: 3. marts 2021
#2: 19. maj 2021
#3: 28. september 2021
#4: 13. december 2021

Deadline ca. tre uger før udgivelse.

TRYKSpecialtrykkeriet Arco
ISSN-nr.: 1604-584X**FORSIDEILLUSTRATION:**

Sidsø Elsig

05

SIDEN SIDST //

Nyt om uddannelse, job og vejledning

08

FASTBRÆNDTHED //

Stadig flere kører fast og keder sig i jobbet

15

CORONATRÆT //

Savnet af det normale

26

KLUMMEN //

Voksenvejledning - det taler vi ikke om

18

PROFILEN //

Imellem paragraffer og mennesker

20

NY METODE //

Samskabende vejledning

24

KOGNITIV VEJLEDER //

Undersøgende og støttende vejledning

26

3XR //

Eksistentiel vejledning skaber mening og handlekraft

30

EFTERTANKEN //

Jeg ER vejleder

>> VIRKSOMHEDERNE EFTERSPØRGER DE TILPASSEDE; DEM DER KAN OG VIL PASSE IND. DEM ER DER FLEST AF I DANMARK - OG DERFOR ER DET OGSÅ NORMEN. DET ACCEPTEREDE... JEG TROR AT FREMTIDENS LEDERE OG VIRKSOMHEDER KOMMER TIL AT FÅ MERE OG MERE BRUG FOR DE UTILPASSEDE, DE VILDE OG SKÆVE.

LOUISE ORBESEN,

PARTNER I RÅDGIVNINGSVIRKSOMHEDEN LEADING HUMANS I EN KOMMENTAR I JYLLANDSPOSTEN.

08

Stadig flere brænder fast i jobbet. Vejledere fra både fagforeninger og private konsulentbureauer oplever, at fastbrændthed er et tema i voksenvejledningen.

18

Vi kan ikke sætte mennesker på formuler ligesom vi kan med systemer, siger uddannelsesvejleder Iben Bak Larsen, som ønsker at afskaffe UPV'en.

29

Nyt Skillsunivers skal udfordre unges uddannelsesvalg. Ung-til-ung-metode skal engagere flere unge til at træffe et kvalificeret valg.

GENERATOR

PÆDAGOGIK & PSYKOLOGI

UDDAN DIG TIL KOGNITIV VEJLEDER

“ Malenes undervisning er ikke mindre end verdensklasse. Hun er et yderst empatisk menneske og en fantastisk formidler - fagligheden er helt i top ”

- HELLE LAURITSEN, TRIVSELSVEJLEDER

KOGNITIV VEJLEDER-UDDANNELSE GIVER INDBLIK I OG ERFARING MED DEN KOGNITIVE METODE OG ER EN VIDENSKABELIGT VELDOKUMENTERET OG EFFEKTIV INTERVENTIONSMETODE. SOM VEJLEDER, UNDERVISER, MENTOR ELLER LIGNENDE ER DIN OPGAVE IKKE AT BEHANDLE UNGE, DER MISTRIVES, MEN AT STØTTE DEM I AT ÆNDRE UHENSIGTSMÆSSIGE TANKE- OG HANDLEMØNSTRE - SOM STÅR CENTRALT I DEN KOGNITIVE TILGANG - OG DERVED HJÆLPE DEM TIL AT SKABE POSITIVE LIVSFORANDRINGER.

MODUL 1 - EMOTIONELLE PROBLEMER BLANDT UNGE

MODUL 2 - UNGES SELVDESTRUKTIVITET

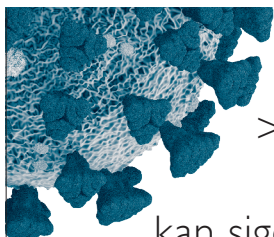
MODUL 3 - ANGST OG STRESS BLANDT UNGE

MODUL 4 - IMPLEMENTERING I PRAKSIS OG SUPERVISION

AFHOLDES PÅ
**KONFERENCECENTER HUSET I
MIDDELFART**

LÆS MERE OM TID, STED OG PRIS, OG TILMELD DIG PÅ WWW.GENERATORPP.DK

>> Cirka 11.000 flere førsteårsstuderende kan siges at være ensomme i 2021 sammenlignet med 2018.

MATHIAS TOLSTRUP WESTER,
SENIORKONSULENT, EVA.

Coronakrisen sendte ledigheden blandt nyuddannede i vejret

Da coronakrisen ramte sidste forår, gik det hårdt ud over jobchancerne for dem, der netop var blevet færdiguddannede, viser ny analyse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd. Især akademikere begynder livet efter studierne med ledighed. Hver fjerde nyuddannede begyndte livet efter studierne som ledig, da coronakrisen ramte dansk økonomi for et år siden. I 2019 var det til sammenligning kun 16,7 procent, der var ledige tre måneder efter endt uddannelse.

Den højere dimittendledighed ramte alle uddannelsesgrupper – fra erhvervsuddannede til akademikere. Den største andel ledige finder man blandt personer med en lang videregående uddannelse. 31,6 procent af de nyuddannede akademikere fra første kvartal 2020 var ledige 13 uger efter endt uddannelse. Til sammenligning var 13,6 procent af de nyuddannede faglærte ledige.

Frafaldne studerende vender ofte tilbage til bøgerne

Langt de fleste studerende, der dropper ud af en videregående uddannelse, starter på et nyt studie igen inden for få år. Det kan lyde voldsomt, at flere end hver tredje studerende falder fra på de videregående uddannelser. Men størstedelen af dem, der dropper ud, er tilbage på en videregående uddannelse, inden der er gået seks år. Det viser en ny undersøgelse fra EVA, der kortlægger studerendes frafald og studieskift.

Faktisk er kun én ud af otte studerende, som falder ud af det videregående uddannelsessystem, når først de er startet. Det tyder på, at mange frafald i virkeligheden er studieskift.

Når de studerende vender tilbage til studielivet, vælger de ofte at prøve kræfter med noget helt nyt. Knap halvdelen af studieskifterne vælger en ny sektor.

Hver fjerde ung med handicap eller diagnose står uden for uddannelsessystemet

Mange 18-årige med et handicap eller en psykiatrisk diagnose er ikke i gang med en uddannelse, selvom årgangen som helhed oftest er i uddannelse. Tre ud af fire 18-årige med en psykiatrisk diagnose eller et handicap er i gang med ungdomsuddannelse, en uddannelse på grundskoleniveau eller en anden form for uddannelse. Til sammenligning gælder det for ni ud af ti blandt alle 18-årige. Det viser en ny analyse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

»Det er utroligt nedslående, at så få unge med diagnoser og handicap er i gang med en uddannelse. Der ligger en vigtig samfundsopgave i at sørge for, at flere får mulighed for at uddanne sig,« siger Mie Dalskov Pihl, chefanalytiker og projektchef i Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

Foto: Colourbox

»Vores analyse viser, at unge med diagnoser og handicap har en svær start på uddannelseslivet. Det er et problem, som vi skal løse. De må ikke blive efterladt på perronen,« siger Mie Dalskov Pihl.

En af indvendingerne mod at gøre mere for de her unge med udfordringer er, at det ofte er dyrt at give dem en uddannelse efter grundskolen.

»Men vi ved, at der er store gevinster at hente for samfundet ved at hjælpe flere unge igennem en ungdomsuddannelse. Hvis et ungt menneske eksempelvis får en erhvervsuddannelse, vil gevinsten for de offentlige finanser være cirka tre millioner kroner set over hele livet, sammenlignet med hvis den unge forblev uden uddannelse,« siger Mie Dalskov Pihl.

Aktuel forskning

Forskningsenheden i Vejledning ved DPU inviterer sammen med Nationalt netværk for forskning i vejledning til et seminar 19. november 2021 på DPU i København om de hotteste perspektiver inden for forskning i vejledning. Find program og tilmelding på www.dpu.au

maritim student

FREDERIKSHAVN GYMNASIUM & MARTEC

HF & STX

En **afvekslende**, **AKTIV**
og **anderledes** UDDANNELSE
med **SKUMSPRØJT**,
oplevelser og **sammenhold**

Maritim Student er en gymnasial uddannelse, der veksler mellem undervisning på Frederikshavn Gymnasium og MARTEC, hvor vi kombinerer en HF- eller STX-eksamen med den praktisk orienterede maritime grunduddannelse til skibsassistent. Allerede efter den afsluttende eksamen er man kvalificeret til at tage arbejde til søs i handelsflåden.

Sport, studiejob og oplevelser for livet

To gange om ugen, mellem 8.00-10.00, kan man vælge om man vil dyrke sport eller arbejde i en af byens maritime virksomheder. Med i uddannelsen er også et spændende togt med Skoleskibet DANMARK.

Læs mere på maritimstudent.dk og martec.dk eller kontakt Jan Bjeldbak, uddannelsesleder på Frederikshavn Gymnasium, på telefon 98 42 44 33 eller mail jb@frhavn-gym.dk for at høre om uddannelsen.

Hvorfor vælge Maritim Student?

- ✓ Fuld HF- eller STX-eksamen
- ✓ Anderledes, aktiv og afvekslende uddannelse
- ✓ Togt med Skoleskibet Danmark
- ✓ Studiejob og sport i skoletiden
- ✓ Trygt studiemiljø og hyggeligt skolehjem
- ✓ Kvalifikationsbevis som skibsassistent
- ✓ Merit til de videregående maritime uddannelser
- ✓ Adgangsgivende til de videregående uddannelser på erhvervsakademi-, professions-bachelor- eller universitetsniveau

Nedlukningen har kostet på motivationen

Faldende motivation, stigende ensomhed og flere negative følelser forbundet med det at studere. Sådan ser øjebliksbilledet ud for studerende på landets videregående uddannelser i foråret 2021 ifølge en helt ny måling fra Danmarks Evalueringsinstitut (EVA).

Læsesale, auditorier og grupperum har stået gabende tomme vinteren over. Og selvom de studerende så småt er på vej tilbage, kan den lange nedlukning have sat dybe spor. Motivationen blandt studerende er fx markant lavere i foråret 2021, og ensomheden højere, når man sammenligner med tidligere år.

For tre år siden kunne hver ottende studerende karakteriseres som ensom på studiet. Men i foråret 2021 er det næsten hver tredje. Medregner man studerende, som periodevis har oplevet ensomhed, er det hele 84 pct., som i et eller andet omfang er ensomme i foråret 2021 mod 58 pct. i 2018.

Ikke-vestlige ledige har flere forhindringer på vejen til job

Kommunernes indsats for at få nytilkomne flygtninge og indvandrere i arbejde bygger i høj grad på virksomhedsrettede indsats. Og det er ifølge kommunerne netop virksomhedspraktik kombineret med arbejdstimer på almindelige vilkår i samme virksomhed, der er mest effektivt til på kort sigt at få ikke-vestlige ledige i job. Det viser en kortlægning, som VIVE har foretaget for Finansministeriet og KL.

Men størstedelen af de nytilkomne flygtninge og indvandrere, der i dag står uden for arbejdsmarkedet, har imidlertid flere andre problemer end ledighed, som kan stå i vejen for at få et job. De taler måske ringe dansk, mangler faglige kvalifikationer eller har for lidt kendskab til det danske arbejdsmarked. Og særligt for kvindernes vedkommende er der forhindringer i form af dårligt helbred, lav motivation for at få arbejde, social kontrol og en indretning af hverdagen, der gør en balance mellem arbejdsliv og familieliv vanskelig, viser analysen.

VIVEs rapport viser også, at sprogundervisning gavner beskæftigelsen på længere sigt. Derfor er det ifølge VIVE vigtigt, at kommunerne har fokus på at sikre danskundskaber – også blandt de mere ressourcetsvage ledige.

Vestjyder vælger erhvervsuddannelser

De vestjyske unge vælger i stigende grad erhvervsuddannelser. I Varde Kommune har de unge i år overgået den nationale målsætning om, at mindst 30 procent af eleverne skal vælge en erhvervsuddannelse direkte efter 9. og 10. klasse i 2025. Faktisk valgte 32,2 procent en erhvervsuddannelse som første prioritet. Og i Ringkøbing-Skjern Kommune var det 27,1 procent som søgte ind på en erhvervsuddannelse. Dermed ligger vestjyderne noget over søgningen på landsplan, hvor det stadig kniber med at få nok unge til at leve op til målsætningen og vælge en erhvervsuddannelse.

Leder af Ungdommens Uddannelsesvejledning i Ringkøbing-Skjern, Carsten Bjerg, siger, at der igennem flere år har været fokus på, at elever skal lære mere om de uddannelses- og karrieremuligheder, der ligger i erhvervsuddannelserne.

»Det er vigtigt, at erhvervsuddannelser ikke bliver opfattet som en slags B-uddannelse. Der ligger gode uddannelses- og jobmuligheder i erhvervsuddannelserne.«

Han peger på, at et godt samarbejde mellem skoler, UU-vejledere, erhvervsskolerne og virksomhederne har spillet en væsentlig rolle i, at kendskabet øges hos 9. og 10. klasseelever i Ringkøbing-Skjern Kommune, ligesom virksomhederne i Ringkøbing-Skjern Kommune generelt er meget positive i forhold til at tage lærlinge ind.

Også inden for sundheds- og omsorgsfagene er der i år en øget søgning blandt unge fra Ringkøbing-Skjern Kommune. Kommunen har haft et særligt fokus på at informere de unge om mulighederne.

Mobning på arbejdet

Hver 13. danske lønmodtager er blevet udsat for mobning på arbejdet inden for de seneste 12 måneder. Ledere og kolleger står for langt størstedelen af mobningen. Det viser VIVEs spørgeskemaundersøgelse om krænkende handlinger og konflikter blandt lønmodtagere på det danske arbejdsmarked.

TEKST //

TORBEN ELSIG-PEDERSEN, REDAKTØR

Flere oplever fastbrændthed i jobbet

Flere sidder i gode jobs, men er kørt fast og keder sig. Jobbet giver ikke længere mening. Vejledere i både fagforeninger og private konsulentbureauer melder om stadig flere samtaler med voksne danskere, som føler sig fastbrændte

Stadig flere voksne danskere på arbejdsmarkedet kan sgenkende en følelse af at være fastbrændte og kørt fast, lyder det fra flere faglige organisationer, som magasinet Vejlederen har været i kontakt med. Når fagforeningerne opslår temamøder om fastbrændthed i jobbet, vælter det ind med tilmeldinger og emnet figurerer også hyppigere i vejledningssamtalerne.

»Medlemmerne beskriver en følelse af at være stagneret i arbejdslivet, at de er et sted, hvor de ikke trives længere. Nogle føler de har opnået stor erfaring i jobbet, men nu er havnet i en rolle, hvor de, trods en vis status i virksomheden, har svært ved at rive sig løs og udvikle sig. De beskriver det som en fastbrændthed,« siger Iben Treebak, der er chefkonsulent i fagforeningen Pharmadanmark, hvor hun arbejder med karrierevejledning af højtuddannede i life science branchen.

Rie Thomsen, der er professor i karrierevejledning, definerer fastbrændthed som en tilstand, hvor personen og jobbet er vokset fra hinanden, og hvor der ikke

er overensstemmelse mellem personens arbejde og personens ønsker for livet i øvrigt. Begrebet er oprindeligt lanceret af den svenske økonom Torild Carlsson, der siger, at den fastbrændte kan have siddet så længe med arbejdsopgaver eller i et arbejdsmiljø, som ikke passer til én, at tilliden til egen formåen efterhånden er forsvundet.

Han anslår at op imod 20-25 procent af dem, der er i arbejde, mener, at de er ansat i det forkerte job eller hos den forkerte arbejdsgiver. De risikerer at miste motivationen og blive fastbrændte.

Også på vejledningskontoret i Lægeforeningen møder vejleder Anja Ravn Schmidt Joensen og hendes vejlederkollega både nyuddannede og erfarne læger, som kan føle sig fastbrændte i jobbet.

I starten af karrieren kan det handle om at løbe sur i mødet med virkeligheden og det forventningspres, som både er i dem selv og fra samfundet. For som færdiguddannet læge, forventes det, at man følger en lige linje i karrieren, hvilket kan være hårdt samtidig med at man er ung og måske ved at stifte familie. Nogle overvejer om de skal droppe det hele.

For de erfarne læger kan det handle om, at de er røget i specialistfælden, hvor de har svært ved at se om der er flere udviklings- og avancementsmuligheder. De føler måske, de er havnet i lægehamsterhjulpet.

»Der er stort pres på læger i dag og det er et hårdt arbejde.

Mange oplever, at der er hyppige omorganiseringer på arbejdspladserne, de har travlt og der er ikke så stort fokus på læringsmiljøet. Hvis det så samtidig betyder, at man med sin erfaring har nået et vist niveau, uden at kunne se muligheder for fortsat at udvikle sig, oplever vi, at flere medlemmer kommer til os med et ønske om at tale om en situation, som nok bedst beskrives som fastbrændt,« siger Anja Ravn Schmidt

Joensen. Og netop den type af samtaler er i vækst i Lægeforeningen.

Meningsløshed i jobbet

Dem der oplever fastbrændthed beskriver en meningsløshed i forhold til deres job. Iben Treebak, der foruden at være karrierevejleder i Pharmadanmark også har lavet en interview-baseret undersøgelse om fastbrændthed i forbindelse med sin masterafhandling om emnet, fortæller:

»For nogle handler det om, at de ikke rigtig har følelsen af at kunne flytte noget i jobbet, hvor de samme problemer dukker op igen og igen. De beskriver en meningsløshed i den måde arbejdet er organiseret på, hvilket kan give en fornemmelse af, at de spilder deres kompetencer, og at de mangler

>> Flere medlemmer kommer til os med et ønske om at tale om en situation, som nok bedst beskrives som fastbrændt.

ANJA RAVN SCHMIDT JOENSEN.

VEJLEDER I LÆGEFORENINGEN

tid til fagligt at fordybe sig. For nogle kommer det til udtryk ved, at de oplever, at de har kompetencer som ikke bliver brugt, fordi de er placeret i en rolle eller job, hvor de synes, de har mere at byde på, end det de reelt får i spil.«

For den enkelte kan det opleves på den måde, at man har arbejdet sig hen et sted, hvor der er et dårligt match imellem sådan som jobbet har udviklet sig og ens personlighed og værdier.

Fastbrændthed kan være en situation, hvor den enkelte føler sig kørt fast i karrieren. Nogle har måske specialiseret sig op i et hjørne, hvor det er svært at få øje på, hvad man ellers kan bruges til.

»Det kan spille ind, at forestillingen om karriere for mange er noget der hele tiden skal gå fremad og opad. Derfor kan det være svært at rive sig løs. I nogle brancher er det samtidig sådan, at medarbejderne er forankret i karrieresystemer, hvor man avancerer til andre stillingsbetegnelser. Så på en måde går karrieren måske godt med advancement, man får ros og er dygtig til jobbet, men det føles ikke rigtigt. Når man så ikke bryder med det, kan det skyldes, at man også i en vis grad føler sig privilegeret på nogle ydre parametre,« siger Iben Treebak.

Næste step er udbrændthed og stress

Konsekvenserne af fastbrændthed kan variere. Nogle begynder måske at isolere sig, bruger weekenderne på at lade op til jobbet og har ikke megen lyst til at se andre mennesker i fritiden. For andre kan en fastbrændthed over lang tid betyde, at man risikerer at blive slidt så meget, at man bliver ramt af stress og udbrændthed.

>> Er man udbrændt eller stresseramt, så er man jo syg. Den fastbrændte kan gå på arbejde og har måske succes i jobbet. Men det føles ikke godt. Hvis tilstanden varer ved, kan man efterhånden blive syg. Derfor er karrierevejledning rigtig interessant i forhold fastbrændthed.

IBEN TREEBAK.

KARRIEREVEJLEDER I PHARMADANMARK

»Hvis man er udbrændt eller stresseramt, så er man jo syg, mens den fastbrændte kan gå på arbejde, vedkommende tjener måske godt og har egentlig succes i arbejdet. Men det føles ikke godt, og hvis tilstanden varer ved, kan man efterhånden blive syg. Derfor er karrierevejledning rigtig interessant i forhold til dem, der begynder at opleve fastbrændthed,« mener Iben Treebak.

Flere fagforeninger tilbyder samtaler og forløb, hvor den fastbrændte får mulighed for at reflektere, får sat gang i handlinger og påbegyndt en forandring.

En klassisk vejledningsopgave

Anja Ravn Schmidt Joensen fra Lægeforeningen mener, at det er en klassisk vejledningsopgave at hjælpe disse medlemmer med at sætte fokus på deres situation.

»Det er ofte samtaler, hvor der er behov for at tale om deres forventninger, behov og deres lyst til faget. Ofte med et fokus på, hvordan deres værdier stemmer overens med det, de laver, og hvordan de stiller sig bedst i det. Så ofte handler det om at kigge på, hvordan de ser sig som privatperson og hvilke værdier, de har. Det skal i samtalen stilles op i forhold til jobbet og den organisation, de er en del af,« siger Anja Ravn Schmidt Joensen.

I Pharmadanmark tilbydes medlemmer fastbrændthedsforløb med fokus på at identificere, både hvad der dræner dem i jobbet og hvad der giver dem energi. Udgangspunktet er at komme til at arbejde med, hvad der er rigtig for den enkelte. Der er tale om et kort samtaleforløb, hvor den fastbrændte skriver logbog mellem samtalerne og laver en handlingsplan for, hvad de skal gøre mellem samtalerne. Målet er at komme til at handle på eller tænke anderledes om sin egen situation.

»Vores evaluering af de første forløb viser, at deltagerne får udvidet deres karrieremæssige handlingshorisont og får et blik for, at de kan bruges til mere og andet end det, de laver lige nu. Vejledningens rolle er at stille spørgsmål, så der kommer en refleksion. Nogle sætter handling bag ønsket om at kigge efter andre typer jobs og begynder at tage initiativer i retning af, hvem de skal tale med og hvilke job de skal søge,« siger Iben Treebak.

Begrænsende tankemønster

Hun oplever ofte, at den fastbrændte har meget begrænsende tanker om, hvad vedkommende kan bruges til og mange midt i karrieren har svært ved at tro på, de kan få et nyt job i et helt andet karrierespor.

»Vejledningen kan udfordre de begrænsende forestillinger og inspirere til at tænke anderledes. Mange har fx hørt, at det skulle være svært at skifte job som +50-årig, men der er ikke nogen ledighed blandt vores medlemmer i den aldersgruppe, så der vil vi i vejledningen typisk udfordre forestillingen om, at man ikke skulle være attraktiv arbejdskraft på grund af alder.«

Iben Treebak mener, at fagforeningerne har en væsentlig vejledningsrolle at spille i forhold til medlemmerne der oplever fastbrændthed.

Da Pharmadanmark første gang tilbød et arrangement med titlen "Kan man brænde fast i sit job" blev det et så stort

tilløbsstykke, at man på grund af pladsmangel var nødt til at webcaste oplægget.

»Der er et stort behov og det er lidt skræmmende, at så mange identificerer sig med den her problematik. Vi har ingen undersøgelser på, hvor mange der er ramt af fænomenet, men det er helt tydeligt, at det optager mange.«

Mange mister motivationen

Også i den private konsulentbranche støder man hyppigere på fastbrændte medarbejdere.

»Meget ofte.« Sådan lyder svaret, når man spørger Karen S. Raaschou, hvor ofte hun møder folk, der definerer sig som fastbrændte. Hun arbejder som chefkonsulent i Konsulenthuset Ballisager, der rådgiver om rekruttering, outplacement og karriere.

»Jeg møder ofte medarbejdere i danske virksomhed, der er fastbrændte i den forstand, at de oplever et mismatch imellem deres ønske til jobindhold, mening og ledelse mv. Der er tale om mennesker, som går rundt uden at være særligt glade i jobbet. De har det ikke særligt godt, men de har alt for længe tålt situationen og de har holdt ud.«

ALLE KAN TESTE ARBEJDSLUSTEN

Med en "Gais"-måling kan alle teste deres arbejdslyst i løbet af få minutter. Testen benyttes blandt andet af Konsulenthuset Ballisager, når de arbejder med Jobtrack for fastbrændte medarbejdere, der har mistet motivationen.

Testen fokuserer på syv faktorer, som har betydning for arbejdslysten: Mening, medbestemmelse, mestring, resultater, ledelse, kolleger og balance.

Testen giver forslag til, hvad den enkelte især bør fokusere på og kan således være et godt udgangspunkt for en vejledningssamtale.

Testen kan tages på www.gais.dk

Ballisager tilbyder et særligt Jobtrack-forløb for medarbejdere som har mistet motivationen. Men Karen S. Raaschou møder også mange med fastbrændthed, når hun rådgiver om outplacement for at hjælpe opsagte medarbejdere videre til et nyt job.

»For ofte møder jeg folk som lader det ene år tage det næste, selvom de ikke trives. De kan være usikre på deres opgaver, være kørt fast eller havne i en værdikultur, hvor de ikke føler, de hører hjemme. Min opfordring er, at man jævnlige, måske en gang om året, indkalder sig selv til et lille direktionssmøde, hvor man afklarer sine værdier i forhold til det job, man sidder i. Hvis man tager en temperaturmåling på om jobbet bevæger sig i den retning, man gerne vil, så har man også mulighed for at påvirke ens jobindhold, før man kommer så langt ud i mistrivsel, at man oplever fastbrændthed.«

Forløb for den fastbrændte

Når flere virksomheder også tilbyder medarbejderne samtaler og forløb med et eksternt konsulenthus, skyldes det ofte, at virksomhederne har en interesse i at medarbejderne trives.

»Hvis ikke virksomhederne sørger for, at medarbejderne

>> For ofte møder jeg folk som lader det ene år tage det næste, selvom de ikke trives.

KAREN S. RAASCHOU,
CHEFKONSULENT I
KONSULENTHUSET BALLISAGER

trives og får sine potentialer i spil, så risikerer man jo, at det smitter af i organisationen. Så det er i alles interesse, at medarbejderne får afstemt deres forventninger til job og jobindhold,« siger Karen S. Raaschou.

Ballisager tilbyder forløbet Jobtrack som tager udgangspunkt i dels en personligheds- og motivationstest og en Gaismåling, der tager temperaturen på syv parametre i forhold til arbejdslivet. Testene bruges i forbindelse med tre samtaler mellem rådgivningskonsulent og medarbejder.

»Som konsulenthus har vi mødt begrebet fastbrændthed blandt medarbejdere i en del år, men det bliver italesat langt mere i dag,« siger Karen S. Raaschou.

Hun oplever at nogle medarbejdere kan have svært ved at handle på fastbrændthed, fordi karrieren måske kører med en god økonomi. Nogle gange lader man sig styre af eksterne forventninger og økonomiske overvejelser.

»Vejledningsindgangen er at stille spørgsmål til den enkeltes værdisæt og hvor motivationen ligger i forhold til jobbet. Det ømme spørgsmål er, om man beholder jobbet, fordi banken siger, det er en god idé, så man kan betale husafdrag og en fin bil. I det tilfælde må man overveje, om man er eksternt motiveret for jobbet, fremfor at have en intern motivation. Det er også en vejledningstilgang at spørge ind til i hvor høj grad, man har mulighed for at påvirke situationen. Jeg oplever, at mange er i arbejdsforhold, som ikke har været forventningsafstemt,« siger Karen S. Raaschou.

Medarbejderen får ikke italesat, at han eller hun mistrives og hvad årsagerne er. Det betyder, at lederen så heller ikke har mulighed for at præsentere alternativer, så medarbejderens tilfredshed kan øges i jobbet.

Forkerte antagelser

Men mange holder sig fra at italesætte mistrivlsen, fordi de ikke tror, det er muligt at ændre på vilkår og jobindhold. Måske tror de ikke, at det kan være i virksomhedens interesse at gå i dialog. Men det kan være forkerte antagelser.

»Hvis medarbejderen tager sin del af ansvaret for at italesætte tingene over for sin leder, så viser det sig ofte, at det er muligt at justere på tingene, så der kommer en bedre jobudfoldelse og dermed en bedre tilfredshed. Andre gange når medarbejderne frem til som en del af forløbet, at det er bedre at søge et andet job,« siger Karen S. Raaschou.

Medarbejdere der går i dialog med sin leder om fastbrændthed, skal ifølge Karen S. Raaschou naturligvis påtage sig ansvaret for en risikovurdering af, hvad der kan gå galt. Men ofte handler det også om, at man faktisk kan få det man italesætter. »Den risiko skal man også være parat til at løbe, altså at man faktisk kan få det man ønsker,« siger konsulenten fra Ballisager med et glimt i øjet.

For arbejdsgiverne lægger ofte vægt på, at medarbejderne har mulighed for at performe godt i jobbet.

»Man risikerer at få det man ønsker som medarbejder, hvis man taler i jeg-budskaber og tager ansvar for, hvad der kan øge trivsel og dermed skabe bedre betingelser for en effektiv arbejdsindsats. Arbejdsvilkår og jobindhold er jo altid et spørgsmål om en forhandling mellem medarbejder og arbejdsgiver, og ofte har begge parter et fælles mål om, at der bliver skabt de bedste resultater,« siger Karen S. Raaschou.

Vi sender undervisningen på Værksted

Sport
Ridning
Landbrug
Musik
Kunst/Håndværk
Film/Teater
IT/Medie
Køkken/Kantine
Bygge/Anlæg
Motor/Metal
Natur

Efterskole for Unge med særlige behov

www.tolneefterskole.dk

med mulighed for at få et fagligt løft i dansk og matematik

“Centralt beliggende med tog lige til døren”

Botræning

Tlf. 9893 0511
Dvergetvedvej 95 Tolne

TOLNE EFTERSKOLE

Helle for fællesskab og udvikling
Efterskoleophold for sent udviklede unge

Kom og vær en del af vores fællesskab og mød nye venner.

Du møder en prøvfri skole med praktiske og kreative værksteder og hvor vi sammen har fokus på din personlige udvikling og livsglæde.

Læs meget mere om vores tilbud på:
www.efterskolenhelle.dk

 helle
for at komme videre

En ny chance - en unik mulighed

HjælpeGuide

Nyt STU-tilbud på Efterskolen Helle
HjælpeGuide er et flerårigt forløb for unge med interesse for turisme og service. Der er bopligt, og gennem undervisning, bo- og jobtræning samt individuel vejledning hjælpes den unge på rette vej - mod en meningsfuld tilværelse.

HjælpeGuide optager fire unge årligt, og der er optagelse året rundt.

Yderligere information, tlf. 8638 4466

 HjælpeGuide

Efterskolen Helle, Dyrehavevej 28, 8500 Grenaa.
www.efterskolenhelle.dk

STU-Ildrætsmedhjælper på Ulbølle
- en uddannelse for livet
- basis for et værdigt voksenliv

UNGDOMSUDDANNELSE FOR UNGE MED SÆRLIGE BEHOV

 DRÆTSEFTERSKOLEN ULBØLLE

WWW.IEU.DK • TLF. 62 20 30 77

Plads til alle

-og et fantastisk sammenhold

Dybbøl Efterskole henvender sig til specialundervisningselever, der er bogligt interesserede.

Vi har dansk, engelsk og matematik med afgangsprøve. Masse af kreative fag, friluftsliv, rollespil, musik & samspil, glas & brugskunst, sport, samt 7 spændende liniefag.

For mere information
-Ring eller tjek vores hjemmeside.

Ragebølskovvej 3 • 6400 Sønderborg
Tlf:: 74 48 70 80 • www.dybboefterskole.dk

EGÅ UNGDOMS- HØJSKOLE GØR UNGE UDDANNELSESPARATE

ET BREAK FRA DEN NORMALE SKOLEGANG UDEN EKSAMINER OG KARAKTERER GIVER SELVTILLID OG MOD TIL AT KOMME VIDERE I LIVET OG I UDDANNELSE

ALTERNATIV TIL FGU ELLER EN DEL AF EGU

- OPSTART I JANUAR OG AUGUST
- GÅ HER ET HALVT ELLER ET HELT ÅR
- MENTORORDNING
- PERSONLIG OG SOCIAL UDVIKLING
- FOTO · IDRÆT · DESIGN · ESPORT
- FILM · TEATER · MUSIK · KUNST
- PSYKOLOGI · BÆREDYGTIGHED

FOR 16-19 ÅRIGE

WWW.EUH.DK

Kan du være bekymret for de **unges** fremtid?

TÆNKER du at uddannelse er vigtig?

Mener du at tryk og stress er vigtig for læring?

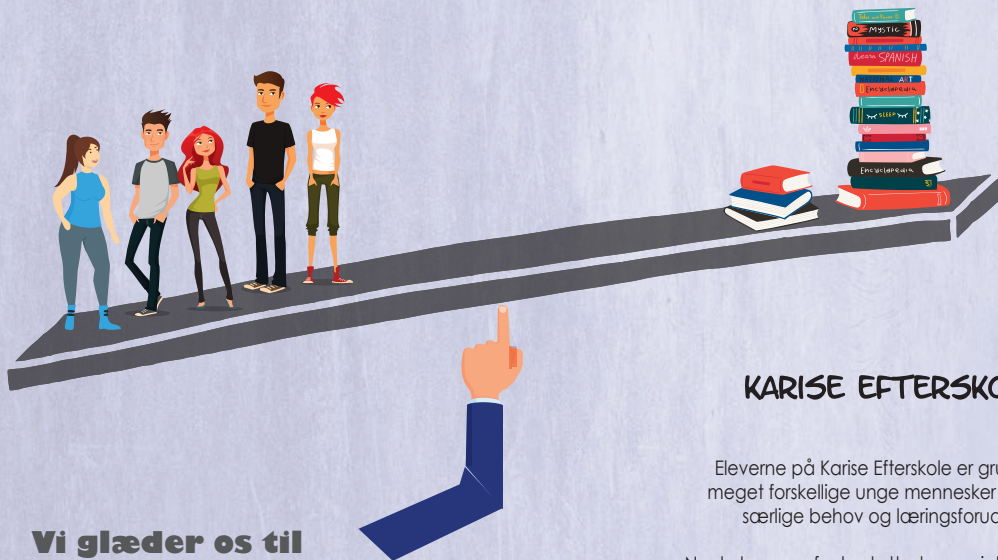
TROR DU PÅ AT ALLE HAR RET TIL ET

LIGEVÆRDIGT **ungdomsliv?**
VIL du gerne hjælpe de unge

til at opdage og udnytte deres potentiale?

VED DU AT **KARISE EFTERSKOLE** HAR SPECIALISERET

sig i at arbejde med **Unge med særlige behov?**

**Vi glæder os til
at høre fra dig....**

56 76 74 00

kontor@kaef.dk

Rønne Alle 7 • 4653 Karise

KARISE EFTERSKOLE

Eleverne på Karise Efterskole er grundlæggende meget forskellige unge mennesker med forskellige særlige behov og læringsforudsætninger.

Nogle kommer fra beskyttede specialskolemiljøer, mens andre har fungeret i den almindelige folkeskole.

Fælles for dem alle er, at de har mod på at blive mere selvstændige, få nye venner og blive en del af

et unikt fællesskab.

Læs mere om efterskolen på vores hjemmeside

www.kariseefterskole.dk

Savnet af det normale

En situationsrapport fra studievejleder Jacob Bækkegaard fortalt til redaktør Torben Elsig-Pedersen:

Jeg glædede mig helt vildt til den mandag. Det var flere måneder siden jeg sidst havde haft mulighed for at komme ud på en skole og vejlede. Det var så længe siden, at jeg faktisk var lidt nervøs, men jeg glædede mig også til igen at komme væk fra skærmen og stå foran de unge. Der var lidt første gang over det. Sådan opsummerer studie- og karrierevejleder Jacob Bækkegaard den dag for nogle uger siden, hvor han igen måtte tage ud fra sit hjemmekontor og gennemføre en gruppevejledning på en ungdomsuddannelse.

»Det var helt fantastisk at komme ud på en vejledningsopgave, stå foran en klasse i en lektion. En stor del af glæden ved mit job er at stå foran de unge,« siger Jacob Bækkegaard, der arbejder på Studievalg Danmark med udgangspunkt i det midt- og vestjyske.

I gennem mange måneder det seneste år har han været afskåret fra at rykke ud på ungdomsuddannelserne. Og det er hårdt for en vejleder, som »bedst kan lide at være fysisk tilstede, at kunne se de unge i øjnene og være i direkte dialog.«

Kolleger på distancen

Kollegerne har han også kun set på online møder, for kontoret er lukket ned for fremmøde. Selvom samfundet nu gradvist åbner, så forventer han ikke at komme ud på mange vejledningsopgaver resten af skoleåret. For de unge og ungdomsuddannelserne er optagede af eksamen og af at afslutte skoleåret.

»Jeg har et stort savn til det normale. Jeg vil gerne møde den enkelte igen i øjenhøjde, mærke og se hvordan den unge ser verden, for det giver mig en bedre forståelse af, hvordan jeg kan vejlede. Jeg savner også den personlige kontakt til mine kolleger,« siger Jacob Bækkegaard, der definerer sig som en udadvendt person, der får energi af at være sammen med andre. Derfor er det også opad bakke at arbejde på hjemmekontor i gennem måneder.

»Jeg er godt klar over, at jeg som offentlig ansat ikke skal brokke mig. Jeg har fået min løn og jeg har arbejdet hele perioden hjemme fra. Så jeg har da også en samfundsforståelse for, at jeg skulle tage mit ansvar. Men hjemsendelsen og nedlukningen påvirker

mig som person.«

Selvom der under corona blev bevilget flere penge til vejledningsindsatsen, så oplever Jacob Bækkegaard, at han har haft færre samtaler. Der var i begyndelsen dage, hvor han slet ikke var booket til samtaler.

»Der følte jeg mig godt nok lidt overflødig.«

De sorte skærme

Samtidig har opgaven med kollektiv vejledning foran måske 40 "sorte" skærme været udfordrende.

»Det har jeg altså ikke fået meget energi af. Der mangler den interaktion, jeg normalt får, når jeg er ude for at møde de unge. Men det har handlet om at få det bedste ud af det.«

Den positive læring af corona er, at det virtuelle møde kan bruges som et supplement. Som studievejleder har Jacob Bækkegaard sin daglige gang på fem forskellige ungdomsuddannelser, og han tænker at han næste år kan kombinere det med onlinemøder.

»Jeg vil lægge ind i min årsplanlægning, at de unge måske en gang om måneden kan booke mig til onlinemøde, for der er også unge, som måske hellere vil møde vejlederen på den måde fremfor at møde op face to face.«

Studie- og karrierevejleder Jacob Bækkegaard glæder sig til at få en normal arbejdsdag efter coronanedlukningen.

TEKST //

**KRISTINA MARIAGER-ANDERSON &
RIE THOMSEN**

Vejlederens faste klummepanel består af:

Kristina Mariager-Anderson, lektor vd Aarhus Universitet, Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse (DPU)
Rie Thomsen, professor i karrierevejledning. Medforfatter i dette nummer.

Svend Broholm, uddannelsessekretær i 3F Odense.

Bo Klindt Poulsen, lektor i vejledning på Professionshøjskolen VIA UC.

De skriver på skift om løst og fast inden for vejledning.

Voksenvejledning - det taler vi ikke så meget om!

Den nuværende sundhedskrise får også på lang sigt vidtrækkende konsekvenser for nationaløkonomier og beskæftigelse. Derfor er der behov for en langt mere intensiv mulighed for at give voksne adgang til karrierevejledning

Vi taler ikke om voksnes adgang til professionel vejledning. Det er bemærkelsesværdigt i en tid, hvor Covid-19 har skabt store forandringer på arbejdsmarkedet. Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO), som er med til at lave regler om gode og sikre vilkår for alle mennesker, der arbejder, har gennem det sidste år regelmæssigt offentliggjort rapporter om, hvordan Covid-19 på påvirker arbejdsmarkedet over hele verden. Den seneste rapport fra januar 2021 viser, at pandemien har haft en enorm indflydelse på folks hverdagsliv, og at der i mange lande har været længere perioder, hvor arbejdsmarkedet stort set har været lukket helt. I lyset af denne negative indvirkning på nationale arbejdsmarkeder og dermed på folks liv og levevilkår, peger ILO på, at karrierevejledningen er blevet stadig vigtigere for såvel enkeltpersoner, som familier, samfund, arbejdsstyrken, arbejdsgivere og samfundet.

Også i Danmark har vi set, hvordan Covid-19 har medført, at hele brancheområder er under forandring, og at mange må søge job inden for nye arbejdsområder. Det kalder på omskoling, hvilket har afstedkommet en række politiske

tiltag, som f.eks. at visse uddannelser (hvor der er mangel på arbejdskraft, samt uddannelser til SOSU-området og grønne job) kan tages med 110% af dagpengesatsen, samt en række andre ændringer, som man skal være professionel (vejleder) for at finde rundt i. Men det taler vi ikke så meget om.

Brug for indsigt

Vi ved, at både det at søge efteruddannelse, finde ud af hvordan og inden for hvilket område, man har behov for opkvalificering og omskoling, kræver indsigt i både uddannelsessystemet, egne interesser og ikke mindst egne ønsker til udvikling i ens arbejdsliv. Nu står vi i en situation, der for mange har betydet, at de er blevet tvunget til at forholde sig til spørgsmål som f.eks.: Hvad vil jeg egentlig, når jeg har muligheden? Hvilke muligheder er der? Hvordan kan jeg finansiere det? Hvordan kan jeg planlægge det i forhold til mit familieliv? Hvad betyder det for mig, at jeg går i gang med efteruddannelse? Kan jeg klare det? Giver det de muligheder, jeg er interesseret i i mit arbejdsliv? Hvem skal jeg spørge? Men det taler vi ikke så meget om.

Foto: Colourbox

Og dog, der er jo mange uddannelsesvejledere, karrierekonsulenter, fuldmægtige, AC-vejledere, voksenvejledere og e-vejledere, som hver dag taler med voksne om spørgsmål som disse. De har hver især fingeren på pulsen i forhold til de muligheder, der er, og de har redskaber til at støtte de voksnes overvejelser om både interesser, værdier, muligheder ligesom de kan bidrage med helt konkret planlægning f.eks. i samarbejde med den arbejdsplads, som giver en medarbejder fri til uddannelse. Men spørgsmålet er, om denne meget væsentlige medarbejdergruppe får den opmærksomhed, som de har brug for i forhold til at kunne udføre deres arbejde? Hvordan støtter vi som samfund op om, at de kan levere en professionel vejledning af høj kvalitet? Hvordan sætter vi adgang til kvalitet i og synlighed for vejledningen lidt højere op på dagsordenen? Det taler vi ikke så meget om.

Adgang til karrierevejledning

Vi oplever lige nu en krise, som betyder, at endnu flere har behov for at finde rundt i uddannelses- og beskæftigelsessystemer – både på kort sigt men

>> Når folk har brug for hjælp til at finde løsninger, bliver karrierevejledning endnu vigtigere.

i høj grad også på lang sigt, for der er vist ikke længere tvivl om, at Covid-19 pandemien får vidtrækkende konsekvenser på nationaløkonomier og på beskæftigelse(smuligheder).

Karrierevejledning handler om at hjælpe folk med at tænke over deres fremtid, deres interesser, ønsker og

muligheder, når arbejdsmarkedet er under forandring, og når folk har brug for hjælp til at finde løsninger, bliver karrierevejledning endnu vigtigere. Fokus på adgang til professionel karrierevejledning for voksne er derfor et absolut must for at få en række andre Covid-19 initiativer, som skal imødegå forandringerne på arbejdsmarkedet, til at virke!

Siden den seneste egentlige reform af vejledningssystemet i Danmark, som fandt sted i 2003, har vi ventet på initiativer vedrørende etablering og kvalitets sikring af et sammenhængende system, som skal sikre voksne på arbejdsmarkedet adgang til professionel karrierevejledning. Vi venter stadig - og det er altså nu i en tid, hvor behovet er større end nogensinde før. Vi ved faktisk ikke rigtig, hvad ventetiden skyldes? Måske andre har et bud? Lad os alle tale både mere og højt om det.

TEKST //

TORBEN ELSIG-PEDERSEN, REDAKTØR

Vejledning udfoldes i mødet mellem paragraffer og mennesker

Iben Bak Larsen er uddannelsesvejleder på 10. år, hvor hun balancerer mellem systemets hårde krav og hensynet til de unge, hun gerne vil vejlede til at træffe valg, der er rigtige for dem. Mød en vejlederprofil med passion for sit fag og med holdninger til de politiske krav

Politikernes forventninger og systemernes krav om adgangsbe- grænsninger, uddannelsesparathedsvurderinger og paragraffer, der skal overholdes, fylder stadig mere for vejlederne. Men for kui-vejleder Iben Bak Larsen må de for- melle krav aldrig komme til at stå over mødet med den unge, som kommer for at blive afklaret om uddannel- sesvalg.

»Ja, vi skal som vejledere opfylde de forskellige formelle krav, men jeg synes, der er en risiko for, at vi kan komme til at blive repræsentanter for et meget stramt system som er i kontrast til arbejdet med de unge. Det er i mødet mellem paragrafer og men- nesker, der er det mest interes- sante og det vigtigste i vores vejlednings- og formidlings- opgave,« siger Iben Bak Lar- sen, der på tiende år er uddannelses- vejleder i Skanderborg.

Hun er fuldt bevidst om, at hun re- præsentere et system med en masse lovgivning bag.

»Jeg er ansat af en kommune til at op- fylde nogle samfundsmæssige opgaver, der er vigtige at løse. Men hvis vi som vejledere overtolker vores rolle i for- hold til at opfylde systemets krav, og er mindre optagede af de mennesker, det rammer, så misforstår vi vores opgave. Men modsat, hvis vi kun fokuserer på individet så fejler vi også. Vi skal have en balance mellem systemets og indivi- dets bedste for øje,« siger kui-vejlede- ren fra Skanderborg.

Hun betegner derfor sin opgave som i høj grad at være en formidlingsopgave over for de unge og deres forældre. Helt lavpraktisk handler det om metodisk at kunne udfolde, hvad der er i spil for de

>> Vi kan ikke sætte mennesket på formel som vi kan sætte systemer på formler. Hvis vi gør det, så udøver vi ansvarsforflygtigelse. Vi kan blive færdige med at beskrive et system, men det er ikke så enkelt, når det er mennesker, vi sidder over for.

unge og forældrene, og til det formål anvender Iben i stigende grad grafiske virkemidler.

Man når langt med tændstikmænd

I hendes hjemmekontor er døren op- klæbet med whiteboard folie, så hun har en tavle inden for rækkevidde, som hun kan bruge i onlinedialogen under vejledningssamtalerne.

»Jeg er skide dårlig til at tegne, men jeg øver mig. Grafisk facilitering er blevet in, men man behøver ikke være dygtig til at udtrykke sig æstetisk flot for at kunne bruge de virkemidler. Jeg oplever, at mange får noget brugbart ud

af at få tegnet nogle modeller, og man kommer altså langt med tændstik- mænd og firkanter. Så selvom du ikke synes, du kan tegne, så kan du sikkert godt anskueliggøre, hvad I taler om. Og jeg oplever, at det ofte giver noget godt til samtalen.«

Hvad er god vejledning for dig?

»Det er når systemerne, mu- lighederne og kravene til de unge kan formidles så forstå- elig og håndterbart som mu- ligt for de unge, for en gruppe eller for forældrene. God vej- ledning er også god formid- ling,« siger Iben bak Larsen, der også peger på, at vejlede- ren skal være opmærksom på den magt, styring og påvirk- ning, der er på spil i de valg vejlederen træffer.

Pres virker ikke

»For mig handler det også om, at den vejledte får en forståelse af muligheder, fordele, hvor vedkom- mende har nogle huller og så videre, for så er det nemmere at træffe nogle valg på et oplyst grundlag. For mig som vejleder må det ikke blive et suc- ceskriterie, selvom det er et uddannel- sespolitisk mål, at den enkelte vælger en erhvervsuddannelse. For nogle unge er det mere rigtigt at gå imellem spo- rene eller vælge en omvej. Det kan godt være, det bliver lidt mere besværligt for mig som vejleder og kræver noget mere papirarbejde af mig, men det vigtigste er, at den unge beslutter sig på et oplyst grundlag og ud fra egne overvejelser og værdier.«

Hendes erfaring er, at de unge er fuldt bevidste om både de politiske og samfundsmæssige ønsker. Men hun mener ikke vejledningsopgaven er at tvinge nogle til noget.

»Vi kan vejlede, udfordre og oplyse, men så kan vi heller ikke gøre så meget mere. For jeg kan ikke tvinge unge til at vælge hvilken vej de skal gå. Jeg synes, vi som samfund og system har lidt for travlt med at pålægge de unge at træffe valg når de går ud af 9. eller 10. klasse. Men vi ved godt at nogle unge måske skal forbi gymnasiet, en højskole eller have et sabbatår, før de måske alligevel ender på en erhvervsuddannelse.«

For valgprocesser kan tage tid og kan kræve en modenhed, unge måske ikke har i 9. klasse. Men Iben Bak Larsen peger også på, at mange unge og deres forældre har svært ved at overskue de mange valgmuligheder på en erhvervsuddannelse.

Iben Bak Larsen har et bud på, hvornår hendes arbejde lykkes:

»Der er mange gode dage i vejledningsjobbet og de ser meget forskellige ud. Det er berigende, når jeg kan se at der i en samtale bliver tændt nogle lys, eller når jeg er vidne til aha-oplevelser.«

Kan du pege på, hvornår du har succes i jobbet?

»Det er når nogle synes, de er blevet klogere. Hvis den vejledte får en viden eller erkendelse, vedkommende ikke havde i forvejen – og hvis det er brugbart for vedkommende.«

Vejledning til alle

Foruden jobbet som uddannelsesvejleder, så involverer Iben Bak Larsen sig også i andre aspekter af vejledningen. Hun er timelærer på masteruddannelsen i vejledning og er forholdsvis nyt bestyrelsesmedlem i Danmarks Vejlederforening. Det sidste for at være med til at påvirke vejledningens vilkår.

»Jeg synes, der er nogle politiske tiltag som for eksempel uddannelsesparathedsvurderingen, som påvirker vejledningen utroligt meget, og jeg synes der er behov for at styrke vejledningen, så det er en ret for alle. Når vi arbejder sammen gennem vejlederforeningen har vi mulighed for at råbe lidt højere og for at blive taget alvorligt med vores synspunkter og som profession. Og

Iben Bak Larsen ser gerne, at der bliver genindført ret til personlig vejledning til alle unge. For UPV's stempel er ikke retningsgivende for, hvem der har behov for refleksion i en vejledningssamtale.

jeg oplever faktisk at der lyttes til os på Christiansborg.«

På grund af coronasituationen, hvor eleverne var sendt hjem, besluttede politikerne i foråret, at alle elever kunne få vejledning. Og det burde være en øjenåbner for alle:

»Hvor blev det tydeligt, at det med UPV og vejledningsbehov bare har så lidt med hinanden at gøre. Der sidder unge som er uddannelsesparate, men ikke ved hvad de skal vælge. De har også behov for et rum, hvor de kan reflektere. Selvom deres lærer siger, de er klar, så kan de godt selv føle en stor usikkerhed og have en stor tvivl om deres valg. Som vejledere kan vi hjælpe med de overvejelser, og derfor er det synd, at det ikke er alle forundt

at få den vejledning, de har behov for. UPV'en er altså meget lidt brugbar til at afgøre, hvem der har vejledningsbehov. Det er selvfølgelig godt, at vi har e-Vejledning, men nogle unge har altså lettere ved eller større gavn af at kunne kontakte et menneske, de kender fra deres skole. For de kender vejlederne, for vi kommer på skolerne.«

Afskaf det stempel

I det hele taget så Iben Bak Larsen gerne, at UPV'en afskaffes, for den opleves af de unge som et stempel.

»Ingen synes det er megafedt. Nogle siger selvfølgelig pyt, det skal nok gå, hvis de er erklæret ikke-uddannelsesparate, og vi gør os selvfølgelig umage for, at vejledningen bliver en hjælp for dem. Men mit indtryk er, at det er en træls melding for de fleste. Vi kunne møde de unge på en kønnere måde end med det stempel.«

Men forældrene reagerer også på en negativ UPV.

»Nogle forældre bliver ikke bare ærgerlige, men vrede, frustrerede og indignerede. Jeg kan godt forstå dem, når de beskriver verden set fra deres stol. Som vejledere er vi i den situation en repræsentant for systemet, og vi skal naturligvis oversætte det for dem og fortælle om mulighederne. Men helt ærligt: Jeg så gerne, at den UPV blev afskaffet.«

Ibens egen vej

Har du selv modtaget vejledning?

»Jeg hører til en af de få årgange, der fik lov til at tage en fri ungdomsuddannelse, så i den forbindelse fik jeg meget vejledning og fik lov til at prøve mange ting af på en stor spillebane. Hele den fri ungdomsuddannelse var en lang vejledningsproces. I dag vil det nok være svært at få lov til at genindføre den form for uddannelsesforløb, men hele tanken om, at det er legalt at prøve sig selv af, få fiasko undervejs, men hele tiden have nogle til at hjælpe en op på hesten igen, kan noget som er godt for en ung, der skal danne sin identitet og finde sin vej.«

For Iben Bak Larsen førte det til en uddannelse som lærer og til et job på en produktionsskole, inden hun ret hurtigt fandt vej til vejlederjobbet.

Samskabende vejledning

Etiske principper under pres - brug for ny model for den gode vejledning

Både vejledere og unge oplever i stigende grad, at krav udefra styrer samtalerne. En ny bog "Samskabende vejledning" præsenterer en helt ny procesmodel for den gode vejledning, som kan sikre, at sunde etiske principper ikke bliver skubbet til side.

Mange undersøgelser peger på, at krav til karakterer, fravær, gennemførelse og beskæftigelse øger bl.a. unges oplevelse af præstationspres og stress. For vejlederne betyder det, at det ofte er krav udefra, der kommer til at styre samtalerne i vejledningsrummet. Hvad den vejledte helt konkret skal leve op til. Det er et dilemma, for som en vejledt fortæller i den nye bog "Samskabende vejledning":

"Det er et stort arbejde at få vejlederne til at høre, hvad man siger. Man er selv nødt til at tage ansvar for vejledningen, men det kan være svært at komme igennem" (Citat af vejledt).

Ifølge bogens forfatter, Marianne

Tolstrup, cand. pæd. og underviser på UCL Professionshøjskole og Erhvervsakademi, betyder tidens krav, at vejlederen risikerer at tale mere og den vejledte mindre.

Marianne Tolstrup skitserer i bogen tre principper for den gode samskabende vejledning. Hvor der med etik i højsædet tages afsæt i den vejledtes selvbestemmelse og interesser, hvor den vejledte selv tager magt over sit eget liv, muligheder og handlinger, og hvor resultaterne af vejledningen er godt for både den enkeltes og for samfundets økonomi.

»Det enkelte menneske og de etiske principper bliver meget let skubbet til side i disse år. Der er derfor brug for en helt ny procesmodel for den gode samskabende vejledning for at bremse op for denne udvikling,« pointerer Marianne Tolstrup.

Procesmodellen, der præsenteres i bogen, er den første af sin slags i Danmark. Billedligt talt indebærer model-

len, at der ligger et A3-ark på bordet mellem vejlederen og den vejledte, som skaber overblik over den samlede proces og vejledning. Hvorfor sidder vi her i dag, og hvad skal vi opnå. Modellen skaber tydelighed og medansvar på begge sider af bordet.

»Modellen hjælper til at "vende rummet" og få den vejledte i tale. Vejlederen kan bedre tydeliggøre rammerne, og hvad der kan tales om og opnås i rummet netop i dag,« fortæller Marianne Tolstrup.

Modellen er udviklet på baggrund af et fællesnordisk udviklingsprojekt og bygger på teori, forskning og projektets resultater. Metoden er afprøvet og evalueret positivt af både vejledere og vejledte. Bogen skitserer 24 forskellige værktøjer, som kan bringes i spil afhængig af behov og situation.

Læs mere om bogen "Samskabende vejledning" og se modellen på UCL's hjemmeside: <https://www.ucl.dk/blog/born-og-unge/helt-ny-model-for-den-gode-vejledningsproces>

Vi har hjertet med – og giver aldrig op!

Kender du en ung,
der er tæt på at falde
fra en uddannelse?

Holdstart

Efterår 19 uger
(start august)

Forår 23 uger
(start januar)

HESTE

E-SPORT

HÅNDVÆRK

9. KLASSES PRØVER

”HURTIG I JOB”

EN SPÆNDENDE UDDANNELSE

Glæde og faglig motivation er i centrum på Glad Fagskole.

Prøv en uges praktik på en af vores faglinjer:

Teater, Medie, Dyrepasser, Håndværker, Gartner, Animation, Køkken, Design og Pedel.

Kontakt:

København +45 29627528
tanja.b@gladfagskole.dk

Esbjerg +45 21 48 96 68
annie.mk@gladfonden.dk

Aabenraa +45 40121072
mathilde.h@gladfonden.dk

Ringsted +45 40279111
sacha.lw@gladfagskole.dk

gladfagskole.dk

GLAD

BØGEVANGSKOLEN - Vejle Fri Fagskole

- EN GOD START PÅ VOKSENLIVET

STU MED SIGTE PÅ ARBEJDE OG LIV

Vi tilbyder en samlet pakke til unge med særlige behov.

Vores fokus ligger på at klargøre eleverne til et selvstændigt voksenliv.

BØGEVANGSKOLEN | BØGEVANG 18 | 7100 VEJLE
TLF. 7582 1176 | MAIL@BVSK.DK | WWW.BVSK.DK

FENSKÆR

EFTERSKOLE

**PRAKTISK/MUSISK OG PRØVEFRI
SPECIALEFTERSKOLE**

Kollegievej 5B
Nr. Nissum
7620 Lemvig
tlf. 9789 1177
post@fenskaer.dk

Læs mere på vores hjemmeside:
www.fenskaer.dk

GØDVAD

efterskole

Et særligt tilbud til særlige elever

Et godt
ungdomsliv
til alle

Gødvad Efterskole er for elever
med særlige behov eller generelle
indlæringsvanskeligheder.

[Se mere på goed.dk](http://goed.dk)

Gødvad Efterskole | Stavangervej 2 | 8600 Silkeborg
Tlf. 86 82 08 11 | info@goed.dk | goed.dk

GASTROEVENT

Der er smæk på piskeriset
og fart på kokkekniven på
Halvor Fri Fagskoles
nye studieretning.

HALVORSMINDE.DK

TEKST //

MILLE KRISTENSEN, SKRIBENT

Som kognitiv vejleder skal man modstå 'ordner-refleksen'

Som vejleder skal du ikke være ekspert på, hvad der er bedst for den unge. Du skal forholde dig undersøgende og dermed støtte i den ønskede forandring

I efteråret 2021 starter en ny årgang på Generators uddannelse til Kognitiv vejleder, som – med udgangspunkt i den kognitive metode – klæder fagprofessionelle på til at arbejde med sårbare unge og hjælpe de unge med at skabe positive livsforandringer, så de kan gennemføre deres uddannelse.

Det er privatpraktiserende psykolog, og specialist i angst og OCD, Malene Klindt Bohni, som underviser på Kognitiv vejleder-uddannelsen. Det har hun gjort siden 2014, hvilket har skærpet hendes forståelse for de problemstillinger, som de fagprofessionelle står med i praksis.

»Når man arbejder med unge, der på den ene eller anden måde har det svært, kan man nemt blive ramt af 'ordner-refleksen', altså en trang til at give den unge en masse velmenende råd og vejledning om, hvad der ville være godt at gøre for at få det bedre, men det har sjældent god effekt,« forklarer Malene Klindt Bohni og fortsætter: »Din rolle som kognitiv vejleder er ikke at være ekspert på, hvad der er bedst for den unge, men at hjælpe den unge med at forholde sig undersøgende til, hvad der er med til at vedligeholde hans problem og støtte ham i at finde en måde at få ændret årsagerne

til vedligeholdelsen på,« fortæller Malene Klindt Bohni.

At gå kognitivt til værks

Kognitiv vejleder-uddannelse er funderet i den kognitive adfærdsterapi og bygger på ideen om at uhensigtsmæssige tanke- og handlemønstre kan ændres – dog altid med udgangspunkt i den unge.

»Ingen problemer passer ind i veldefinerede kasser, og det gør mennesker bestemt heller ikke, så vejledningsarbejdet tager altid udgangspunkt i, hvad der spiller ind i forhold til den enkelte unges problemer og sårbarheder,« understreger Malene Klindt Bohni.

Formålet med uddannelsen er at klæde de fagprofessionelle på til at indgå i samtale med og støtte særligt sårbare unge, som er i mistriivsel og eksempelvis har svært ved at gennemføre deres uddannelse. Det er ikke en forudsætning, at man har arbejdet en masse med sig selv som kognitiv vejleder, men ifølge Malene Klindt Bohni kan det være en fordel at have en god indsigt i, hvad man selv 'har med sig', så man løbende kan reflektere over sin egen rolle og stil i samtalerne med de unge.

Unge i mistriivsel

Alle unge kan i princippet blive ramt af mistriivsel og dermed stå i en sårbar periode i deres liv.

»Såvel unge, der overordnet set er vel fungerende med god opvækst og godt netværk, og unge, med mere grundlæggende udfordringer i bagagen, kan blive ramt af mistriivsel. Og den mistriivsel kan komme til udtryk på et utal af forskellige måder og gøre dem sårbare,« uddyber Malene Klindt Bohni.

Foto: Colourbox

>> Vejledningsarbejdet tager altid udgangspunkt i, hvad der spiller ind i forhold til den enkelte unges problemer og sårbarheder.

MALENE KLINDT BOHNI,
PSYKOLOG

Nogle af de måder, mistrivslens kan komme til udtryk på, er frafald på uddannelse, stress, selvskadende adfærd, søvnproblemer, depressiv adfærd og angst. Netop angst har fyldt meget i 25-årige Rasmus Bjerregaards liv. Han er en af de unge, som Malene Klindt Bohni har haft i terapi, og som har kæmpet med svær angst og OCD, siden han var 10 år. I terapien har de arbejdet med at udfordre angsten, hvilket Rasmus Bjerregaard beskriver som en grænseoverskridende proces.

»I korte træk handler det jo om at gøre præcis det, som du frygter at gøre. Dette gøres for at bevise over for dig selv, at det er en ubegrundet frygt. Har du højdeskræk, jamen så skal du jo med mange små skridt ende ud med at stå ved rækværket i Rundetårn og nyde udsigten,« forklarer Rasmus Bjerregaard.

Redskaber til at takle angsten

En af de katastrofetanker, som havde bidt sig fast hos Rasmus Bjerregaard, var angsten for at blive ryger og dø af en lungesygdom. Angsten sad som en djævel på skulderen og ville gerne have Rasmus til at løbe skrigende bort, når nogen tændte en cigaret. I terapien lærte han, at angsten var irrationel. En dag spurgte han en kollega i den tømrervirksomhed, hvor han var i praktik, om han måtte holde hans cigaret. Han sad bare med den i hånden uden at gøre mere.

»Jeg beviste over for mig selv, at jeg ikke blev ryger, bare fordi jeg var sammen med én der røg, eller hvis jeg selv sad med en cigaret i hånden. Effekten kom meget hurtigt, og der gik ikke længe, før angsten var væk.«

I dag er Rasmus Bjerregaard i gang med at uddanne sig til tømrer og har

fået mere hånd om sine psykiske udfordringer. Han oplever dog stadig, at angsten rammer ham og bruger derfor de redskaber, som han lærte i terapien, dagligt.

»Når du får det ind under huden, så bliver det en helt ny måde at tænke og leve på, så den dag i dag foregår det hele mere eller mindre ubevidst. Jeg er ikke fri for angst og OCD, og det bliver jeg heller aldrig, men takket være de redskaber, jeg har lært af Malene, så når det aldrig at blive til et stort problem, for jeg ved, hvordan jeg skal takle det,« afrunder Rasmus Bjerregaard.

Du kan læse mere om Kognitiv vejlederuddannelse på Generatorpp.dk.

TEKST //

 3 X R: **RIE THOMSEN, RANDI SKOVHUS OG RITA BUHL**

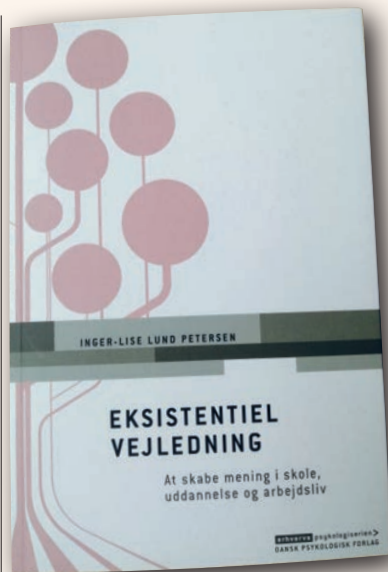

Rie Thomsen: Forskningsenheden i vejledning, DPU, Aarhus Universitet, professor, Ph.d. i karrierevejledning.

Randi Boelskifte Skovhus: Center for Livslang Læring og Program for karrierevejledning, VIA. Ph.d. i karrierevejledning.

Rita Buhl: Lektor på VIA, underviser på Diplomuddannelsen i uddannelses-, erhvervs- og karrierevejledning.

Eksistentiel vejledning kan skabe mening og handlekraft

Ny bog sætter fokus på vejlederens mulighed for at være fødselshjælper for, hvordan den vejledte bliver i stand til at leve et liv med mening

Livskunst – og vejlederen som kreativ mæcen
Anmeldelse af bogen Eksistentiel vejledning
- At skabe mening i skole, uddannelse og arbejdsliv af Inger-Lise Lund Petersen

Eksistentiel vejledning er på samme tid en bog, som vækker til eftertænkning og foretægsomhed. Den kalder på refleksion og på handling. Og giver inspiration og konkrete værktøjer til begge dele. Derfor er den en rigtig god og meget vigtig bog for alle, som arbejder med vejledning og som underviser kommende, professionelle vejledere.

I en række år har vejledning i flere sektorer fået et mere funktionalistisk opdrag som fx at foretage UPV, at målgruppevurdere, at forhindre frafald. Disse meget tydelige opdrag har sandsynligvis reduceret vejledningens og vejlederens muligheder for at bidrage til at skabe mening i vejledtes liv, sammen med de vejledte. Og det er det, som denne bog handler om. Mening. Meningskabelse og handlekraft i eget liv og karriere går ifølge forfatteren hånd i hånd og smelter sammen i ordet livskunst. Vejlederen bliver mæcen her i forhold til den kunst det er at leve livet, og indtager rollen som fødselshjælper for udøvelsen af livskunst i den andens liv. Og bogen er overbevisende, det er

en relevant og vigtig rolle for vejledningen, som kommer indenfor rækkevidde for den som læser bogen.

Inger Lise Vanja Petersen skriver engageret og levende med afsæt i et forsknings- og udviklingsprojekt, "Effekten af et vejledningsforløb omhandlende mening i arbejdslivet og det personlige liv" i forhold til den enkeltes karrierevalg og erhvervsmæssige løbebane. Forfatteren har deltaget i projektet, som har afprøvet en eksistentiel tilgang til vejledning inspireret af Jean-Luc Bernaud med 200 vejledte og deres vejledere i Danmark. De vejledtes dilemmaer, problemstillinger, processer og løsninger står som tydelige cases og citater og giver eksempler på den praktiske anvendelse af bogens pointer. Det gør, at de teoretiske pointer fremstår meget praktiske i menneskers daglige liv og vejlederens virke.

Stort overblik

Forfatteren har stort overblik over samtiden og aktuelle problemstillinger i (ungdoms)livet, samt andre vejledningsteorier og metoder end

den eksistentielle. Undervejs bliver vi derfor også klogere på det store landskab af samtidens problematikker, vejledningsteorier og metoder og hvordan eksistentiel vejledning ligner eller adskiller sig fra andre tilgange. Nogle metoder, som sættes ind i denne sammenhæng, står dog på fundamentalt forskellige paradigmer, som når fx Savickas' socialkonstruktivistiske metode kobles ind som et eksempel på en biografisk metode. Men det gør bestemt noget godt for Savickas' lifedesign at komme i selskab med eksistensfilosofiske metoder.

Bogen har fire(fem) overordnede dele. Del 1 som svarer på hvorfor eksistentiel vejledning er en relevant tilgang i samtiden, del 2 knytter udtalelser fra unge og voksne, som har deltaget i forsknings- og udviklingsprojektet sammen med en række (vejlednings)metodiske begreber fra forskellige retninger med det mål at illustrere, hvordan disse kan understøtte meningsskabelse. Det er fx Bandura, Maslow, Yalom, Frankl, Krumboltz, Borgen, Amundson, Satre, Savickas, Gergen, Arthur og flere endnu. Del 3 diskuterer eksistentiel vejledning i praksis og kommer blandt andet ind på facilitering, etik og kropslighed. Del 4 som fylder næsten halvdelen af bogen er et sandt skatkammer af øvelser, og vi vil tilføje, at bogen faktisk også har en vigtig og indholdsrig del 5, nemlig 30 sider med kopsisider til øvelserne. Det er vigtige sider, som gør det særdeles nemt at afprøve øvelserne i sin vejledningspraksis, der hvor det er relevant.

Nye metoder til vejledningen

Som med al vejledning og tilegnelse af nye metoder gælder to ting:

1) Vælg en metode der passer til den problemstilling du skal støtte vejledte i at undersøge og træffe beslutning om. Og er problemstillingen fx tydeligt strukturel, så nytter det nok ikke at søge et eksistentielt svar på dette spørgsmål. Det er en kritik, som også Brinkman hele tiden minder os om, når han kritiserer selvudvik-

>> Arbejdet med livskunsten, det at leve autentisk i overensstemmelse med hvad der opleves som meningsfuldt af den enkelte i et fællesskab, er en livslang proces. Vejledning kan og skal facilitere refleksionsprocesser over hvilke handlinger og betingelser, der fortsat muliggør et autentisk liv, når livsbetingelserne ændrer sig.

Citat fra bogen Eksistentiel vejledning

lingstvang og psykologisering i vores kultur, og det er bestemt en relevant problemstilling i vejledning. Samtidig bliver det tydeligt for læseren at første skridt i en nødvendig samfundsforandring kan gå gennem styrkelsen af den enkeltes handlekompetence. Øvelserne udmærker sig ved at foregå i grupper og dermed er potentialet til at modvirke individualisering meget tydeligt til stede, ja måske nærmest uomgængeligt og uundgåeligt

2) Det andet er, at man må have tålmodighed og gerne gå sammen med andre vejledere, når man går i gang med at tilegne sig nye metoder i vejledningen og afprøve dem. Og i forhold til den eksistentielle tilgang, så kalder den meget tydeligt på, at vejlederen er sin egen personlige, professionelle vejleder-eksistens bevidst. Man kan måske med fordel lave øvelserne sammen med kolleger eller alene. Vi tror, det vil give nogle meget meningsfulde medarbejdermøder og professionel udvikling og nye værktøjer i vejlederkassen på samme tid. På mange måder er denne bog tre i en; 'noget spændende, noget at

lege med og chokolade', men chokoladen skal du selv finde frem.

Værdien af at dele

Vi anbefaler bogen, og rejser spørgsmålet om ikke det eksistentielle og det emancipatoriske kan ses som hinandens forudsætninger og IKKE hinandens modsætninger? For det kan være, at det er gennem en fælles udforskning i vejledningen af mening, livet, værdier, værker, arbejde & identitet, fremtidsbilleder og at leve meningsfuldt (de 7 øvelseskategorier) at menneskets eget standpunkt får mulighed for at udvikles og derigennem bliver også forbindelsen til den større samfundsmæssige sammenhæng uundgåeligt tydelig. Hvorefter det er (mere) muligt for den enkelte at vælge en vej at gå i fællesskabet/samfundet – alene og sammen med andre.

Som en 17-årig ung mand, der går i 10. klasse og deltog i eksistentiel gruppevejledning, udtrykker det:

»Man finder ud af, at man ikke er alene med problemerne, når man deler det med andre.«

Framtiden i sikte

Framtiden i sikte.

Af Lisbeth Lundahl, Anders Lovén, Ann-Sofie Holm, Michael Lindblad og Ewa Rolfsson

På redaktionen har vi modtaget bogen *Framtiden i sikte* – skolans stöd för ungas karriärlärande fra forlaget Studentlitteratur. Bogen bygger på og formidler det svenske forskningsprojekt *Lära för karriärvalet*.

For alle, som arbejder med og interesserer sig for karriærlæring og vejledning i skolen, er dette en spændende bog. Med beretninger om resultaterne fra forskningsprojektet gives der en lang række gode eksempler på virksomme metoder til at understøtte elevernes læring forud for valg af ungdomsuddannelse.

Bogen udmærker sig ved at undersøge, hvilken støtte/aktiviteter eleverne kunne tænke sig og afprøve aktiviteterne. Men den tegner også et billede af, hvilken støtte eleverne i skolen oplever, at de faktisk får.

Nogle steder er det deprimerende læsning, som vidner om at det i Sverige står til som i Danmark med hensyn til for eksempel emnet uddannelse og job. Mange steder kunne det gøres bedre. Mange steder vil en start være at gøre noget systematisk. Bogen giver god inspiration til dette.

Og det går helt bra at läsa den på svenska.

Omtalt af 3xR.

MUNKEGÅRDEN

VI STØTTER VED HVERT TRIN OP AD STIGEN

Uddannelses-, beskæftigelses- og botilbud til unge med særlige behov

Munkegården er en helhedsorienteret socialpædagogisk institution placeret midt i Danmark. **Linjeværksteder: Træ; Køkken; Orangeri med heste; Landbrug; og Motor- & Metal.**

- STU (Lov 564)
- Særligt tilrettelagte beskæftigelsestilbud (LAB §32)
- Bo-del med botræning (SEL §107)
- Kollegieboliger til unge, der kan klare sig i egen bolig
- Beskyttet beskæftigelse (SEL §103)
- Aktivitets- og samværstilbud (SEL §104)
- Socialpædagogisk Støtte (SEL §85)
- Ressourceforløb

Scan koden og se film om vores linjeværksteder
www.munkegaarden.dk

kontor@munkegaarden.dk | tlf. 6444 1383

Gode samtaler med unge

Gode samtaler med unge – Samtaleguide til forældre og lærere
Af Grethe Lindbjerg Sørensen, teenagecoach.

Unge menneskers hverdag er fuld af ord og snak fra voksne. Lige fra smalltalk og hurtige hverdags samtaler til instruktioner, formaninger og undervisning. Men er der også plads de virkelige gode og nærværende samtaler, hvor vi voksne oprigtig lytter til de unge?

Hvordan kommer forældre, lærere eller vejledere i gang med en god samtale? Og hvordan får man de unge til overhovedet at fortælle noget?

I bogen *"Gode samtaler med unge – Samtaleguide til forældre og lærere"* er der inspiration og ideer til at skabe gode samtaler med unge mennesker. Samtaleguiden er en efterfølger til bogen: *"Tal med din teenager – Kvæl konflikterne og styrk selvværdet."*

Bogen er fuld af inspiration og gode eksempler til at få startet de gode samtaler og er forklaret på en ukompliceret måde, så det bliver nemmere at coache ungdommen.

Omtalt af redaktionen.

Vi skal udfordre de unges uddannelsesvalg

Nyt online Skillsunivers skal udfordre de unges uddannelsesvalg

Vi ved fra forskningen, at rigtig mange unge træffer valg efter, hvad der er socialt acceptabelt i samfundet. Særligt ved vi, at faktorer som køn, prestige og personlige interesser ofte rangeres i en bestemt orden i forbindelse med uddannelsesvalget.

Her rangerer køn over prestige, som rangerer over personlig interesse (Højdal og Poulsen 2012).

Hvis vi skal lykkes med at få flere til at vælge en faglært uddannelse, bliver vi nødt til at udvikle koncepter, der åbner de unges øjne for de mange muligheder der er ved at vælge en faglært uddannelse.

Derfor har Copenhagen Skills udviklet en ny videobaseret læringsplatform, Skillsuniverset, der netop sætter fokus på at udvide perspektivet og udfordre etablerede forforståelser og

særlige præferencer. Det gøres ved at bruge unge rollemodeller, der fortæller om deres kompetencer, uddannelser, drømme og fremtidsmuligheder. Med denne ung-til-ung-metode er hovedformålet at engagere flere unge til at træffe et kvalificeret uddannelsesvalg med udgangspunkt i egne interesser, evner og færdigheder, der kan føre til et godt job og et godt liv.

»Hvis vi skal udfordre de unges uddannelsesvalg skal vi gøre det ordentligt,« siger Anthony Ansel-Henry, der er projekt- og udviklingschef i Copenhagen Skills. Han fortsætter:

»I Copenhagen skills tror vi på, at ung-til-ung-metoden er et supplement til den professionelle vejledning. Det virker ofte vedkommende og motiverende at høre direkte om andre unges erfaringer og overvejelser om deres

tvivl og overvejelser ved valg af uddannelse og job. På den måde er vi med til at udfordre de unge på en anderkende måde.«

Uanset om eleverne er afklarede i forhold til deres uddannelsesvalg eller ej, er der meget inspiration og læring at hente i Skillsuniverset. Udover at øge elevernes viden om dem selv og om uddannelse generelt, vil mødet med de mange rollemodeller også give næring til mange af de refleksioner og erkendelser, som eleverne løbende skal dokumentere i deres Studievalgsportfolio.

Er du blevet nysgerrig på Skillsuniverset og de mange muligheder der er for eleverne, så prøv det af her: www.skillsuniverset.dk

TEKST //

JACOB BÆKKEGAARDMEDLEM AF BESTYRELSEN I DANMARKS VEJLEDERFORENING OG
STUDIE- OG KARRIEREVEJLEDER, STUDIEVALG DANMARK

Hvornår finder du ud af, at du vejleder?

Vejledere har ofte forskellige faglige baggrunde. Jeg kan stolt sige, at jeg ER vejleder, og jeg synes, det er positivt, at vi ser tingene vidt forskelligt. Det er en fordel, at en vejleder med ingeniørbaggrund kan byde ind med sin fagspecifikke viden og kompetencer og berige sine kolleger med dette.

Jeg ser til gengæld en svaghed i, at vi ikke nødvendigvis har samme professionsforståelse. Vi møder mennesker forskelligt afhængigt af, om vi kommer med en baggrund som fx socialrådgiver, sygeplejerske eller akademiker.

I en rundspørge til alle vejledere, der mindst har været et år i jobbet som vejleder i Studievalg Danmark siger 63 %, at de ER vejledere, mens 37 % siger, at de ARBEJDER som vejleder. Jeg tager ikke stilling til her, om det ene svar er bedre end det andet, men vil i stedet fortælle, hvor jeg står og hvordan jeg er kommet derhen.

Mine rollemodeller

Min kammerat og jeg er på uddannelsesmesse. Vi var begge startet på universitetet efter gymnasiet, men besluttede os begge ret hurtigt for at droppe ud. Vi har sammen opsøgt vejledning og var blevet henvist til uddannelsesmessens for at finde ud af, hvad vi nu skulle. Efter flere timers vandren i den kæmpe hal, er vi ikke blevet en dyt klogere. På vej ud igen overhører jeg en vejleder fortælle en gæst om muligheden for at arbejde med mennesker gennem vejledning. Jeg overhører samtalen, og får dermed det første glimt af en profession, jeg skal undersøge nærmere...

Fem år senere, på afslutningen af min uddannelse, er jeg i praktik som vejleder. Det er her, jeg skal opleve, hvad det er,

vejlederen talte om på uddannelsesmessens. Hurtigt får jeg to aha-oplevelser.

Dag 1 i praktikken er jeg fluen på væggen med min første praktikvejleder til samtale med en ung vejledningssøgende. Vejledningen går på det at arbejde med mennesker. Praktikvejlederen lægger sin hånd frem på bordet og beder den unge vejledningssøgende om at tage fat i sin hånd. Vejlederen spørger til, hvordan det føles? Både den vejledningssøgende og mig som praktikant går derfra med mere selvindsigt i deres fremtidige jobsituation.

Min 2. praktikvejleder står foran en gymnasieklasse i Vestjylland. De unge mennesker gør rent faktisk, det vejlederen siger, de skal gøre. De fortæller åbent hinanden, hvor langt de er i deres proces med at vælge uddannelse og tanker om sabbat osv. Som er det en leg, fordeler vejlederen dem i grupper efter at hørt få ord om deres syn på fremtiden. De stiller spørgsmål til hinanden, og vejlederen hjælper eleverne videre til deres næste skridt – og mig til mit eget.

>> Mit ønske er at flere af os vil sige højt: Jeg **ER** vejleder.

Jeg er vejleder

Jeg arbejder i Studievalg Danmark. Her har jeg fornøjelsen at vejlede en bred målgruppe gennem individuel, gruppevis og kollektiv vejledning. Det er ikke altid nemt, og jeg har stor nytte af at sparre med mine skønne kollegaer rundt i hele landet. Ser vi på mine daglige otte kollegaer i Center Midt- og Vestjylland, har ingen af os den samme uddannelsesbaggrund.

Jeg mødte tilfældigheder på min vej, der ledte mig til, at jeg i dag stolt kan sige jeg er vejleder.

Mit ønske er at flere af os vil sige højt: Jeg **ER** vejleder.

DET ER GODT AT VÆRE I TVIVL

friefagskoler.dk
Faglighed i praksis

Frie Fagskoler er erhvervsrettede og virkelighedsnære kostskoler for unge med praktiskfaglige interesser.

PRØV FØR DU VÆLGER

Eleven kan vælge en af følgende faglinjer på forskellige niveauer: Håndværk • Gamedesign • Design • Sundhed, omsorg, pædagogik • Event • Turisme • Gastronomi • Hest • Landbrug

Erhvervslinje

Når en praktikplads og faglig interesse er vigtig for at komme i mål og videre på EUD eller EUX

10. klasse

Når der lige behøves et boost i en anderledes praktisk og kreativ 10. klasse inden gymnasiet eller en erhvervsuddannelse/EUX

Akademilinj

Når et fag skal nørdes igennem på højt niveau og i mange timer – og at bestå en optagelsesprøve er næste trin mod uddannelse

Joblinje

Når der er særlige behov, som skal tilgodeses, og målet er at blive klar til et ufaglært job

Mulighed for mentorordning fra 16 år og enkeltfag i dansk og matematik

Returadresse: Danmarks Vejlederforening, Att.: Marie Nordkov Nielsen, Grønnegade 10, Haverslev, 9610 Nørager

